

Tečaj „Zdravlje i zdravstvena politika“ u okviru Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja

Tea Vukušić Rukavina

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“

Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja održava se od 1994.g. u organizaciji Hrvatske mreže zdravih gradova i Škole narodnog zdravlja «Andrija Štampar». Krajem lipnja i početkom srpnja, već 14 godina zaredom Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja mjesto je susretanja ljudi koji rade na promicanju zdravlja na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Cilj ove inicijative je povezati akademsku zajednicu s praktičarima, osobama koje neposredno rade na unapređenju zdravlja i omogućiti im razmjenu znanja, vještina, iskustava i ideja, poštujući vrijednosti koje obje strane unose u taj proces.

Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja od svog osnivanja 1994. g. ima jedinstveno mjesto u stručno-medicinskim i javno-zdravstvenim programima. Usmjerenost Škole novim znanjima, stručnim raspravama te otvaranju novih područja bila su i ostala njena prepoznatljiva odlika. Motovunska ljetna škole svake godine okuplja između tristo i četiristo sudionika, a uz vodeće stručnjake iz Hrvatske u Motovun svake godine dolazi više od dvadeset predavača i edukatora iz Europe i SAD-a.

Od 1999.g. u okviru Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja održava se tečaj „Zdravlje i zdravstvena politika“ pod vodstvom doc.dr.sc. Selme Šogorić. Ovaj tečaj pokrenut je kasnih devedesetih godina sa ciljem upoznavanja javno-zdravstvenih djelatnika u Hrvatskoj sa Strategijom zdravlja za sve za 21. stoljeće. Upravo te godine panel stručnjaka procijenio je temeljne funkcije javnog zdravlja na lokalnoj razini. Kao najslabije točke županijske zdravstvene politike i prakse prepoznate su:

- uobličavanje javno-zdravstvene politike, posebno u ocjeni prioriteta, te u odabiru i postavljanju prioriteta među zdravstvenim potrebama,
- razvoj sveobuhvatnih planova za zdravlje tj. definiranje strategije za rješavanje prioritarnih zdravstvenih potreba,
- analiza adekvatnosti postojećih zdravstvenih resursa,
- osiguravanje programa kojima bi se obuhvatile identificirane potrebe, i
- nedostatna suradnja između različitih sektora i zajednice.

Tečaj „Zdravlje i zdravstvena politika“ 2000. i 2001. g. bili su posvećeni Veronskom izazovu. Zdravlje je određeno društvenim i ekonomskim uvjetima u kojima živimo, i obrnuto stanje našeg zdravlja igra značajnu ulogu u određivanju društvenog i ekonomskog blagostanja. Zdravlje i ekonomski prosperitet su međusobno zavisni. Veronska inicijativa pokazuje da pravo investiranje može izgraditi društvenu i ekonomsku snagu i doprinijeti stvarnom poboljšanju u ljudskom zdravlju i kvaliteti života. 2000.g. bila je posvećena procjeni potencijala za ulaganje u zdravlje, te je tečaj rezultirao slikom postojećeg stanja tj. procjenom potencijala za ulaganje u zdravlje i prijedlogom programa mjera, jačanja potencijala i boljeg ulaganje u zdravlje na svim razinama. Rezultati tečaja 2000.g. poslužili su kao polazište za radionice 2001.g. u kojima se provela analiza preduvjeta za ulaganje u zdravlje sa ciljem kreiranja plana aktivnosti za ulaganje u zdravlje u Hrvatskoj.

Na tečaju „Zdravlje i zdravstvena politika“ 2002.g. javno je prezentiran program „Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – Zdrave županije“ Program Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – „Zdrave županije“ idejno je osmišljen u jesen 2001. godine sa ciljem da podupre županijska tijela uprave i samouprave u procesu decentralizacije te ukaže na nužnost intersektorskog pristupa u rješavanju kompleksnih javnozdravstvenih problema (grupe s posebnim potrebama – djeca i mladi, stari, invalidi, nezaposleni, duševno zdravlje, obitelj...).

Program Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – „Zdrave županije“ započeo je 2002. godine kao partnerski projekt Ministarstva zdravstva, Ministarstva rada i socijalne skrbi, županija, Škole narodnog zdravlja „A.Štampar“ Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatske mreže zdravih gradova. Cilj programa bio je ojačati (javnozdravstveni i upravljački) kapacitet lokalne samouprave te putem modularne edukacije pružiti pomoć u izradi i implementaciji strateških (županijskih) dokumenata za zdravlje: Slike zdravlja, Strateškog okvira plana za zdravlje i Plana za zdravlje.

U okviru tečaja „Zdravlje i zdravstvena politika“ 2002.g predstavnici partnerskih institucija (Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Ministarstva rada i socijalne skrbi, Ministarstva zdravstva, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo) zajedno s predstavnicima županijskih Odjela za zdravstvo i Zavoda za javno zdravstvo ukazali su na potrebu definiranja Strategije zdravlja Republike Hrvatske za 21. stoljeće putem kreiranja zdravstvene politike po principu „bottom-up“ pristupa (iz zajednice).

Tečaj „Zdravlje i zdravstvena politika – Izazovi decentralizacije“ 2003. g. okuplja sudionike projekta „Zdrave županije“, koji s vremenom poprima sve veće razmjere, te je 9 županija (Istarska županija, Dubrovačko-neretvanska županija, Varaždinska županija, Krapinsko-zagorska županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Primorsko-goranska županija, Zagrebačka županija, Osječko-baranjska županija) završilo s edukacijskom fazom projekta. Na tečaju su o izazovima decentralizacije na nacionalnoj razini govorili potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske prof.dr. A. Simonić, te predstavnici Ministarstva rada i socijalne skrbi, Ministarstva zdravstva i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo., a predstavnici i županijskih timova za zdravlje raspravljali su o izazovima decentralizacije na županijskoj razini.

Tečaj „Zdravlje i zdravstvena politika - Izazovi decentralizacije“ 2004.g. nastavlja s temom decentralizacije, ali kroz prikaze iskustva naših susjeda: Republike Slovenije, Bosne i Hercegovine i Italije. Na tečaju su prezentirani i prvi rezultati projekata Ukupnog upravljanja kvalitetom (Total Quality Managementa), koji rade kao dio projekta „Zdrave županije“, a usmjereni su na unapređenje organizacijskih procesa.

Kako s vremenom sve veći broj županija uključuje u projekt i odabire svoje javno zdravstvene prioritete, dva prioriteta se ponavljaju u odabiru gotovo svih županija: kvaliteta života starijih osoba i mladi i rano pijenje alkohola.

Sa ciljem sveobuhvatnog i koordiniranog pristupa rješavanja problema unapređenja kvalitete života starijih osoba, tečaj 2005.g. „Zdravlje i zdravstvena politika – kvaliteta života starijih osoba“ posvećen je upravo ovom prioritetu, te okuplja predstavnike svih županijskih timova uključenih u kvalitativno istraživanje o kvaliteti života starijih osoba. Cilj ovog istraživanja bio je prepoznati potrebe starijih osoba, resurse na lokalnoj razini koji zbrinjavaju njihove potrebe, utvrditi područja koja nisu adresirana, te razviti lokalno specifične modele intervencija. Na tečaju su sudjelovali timovi šest hrvatskih županija: Istarske županije, Sisačko-moslavačke županije, Osječko-baranjske županije, Virovitičko-podravne županije, Zagrebačke županije i Dubrovačko-neretvanske županije.

Na tečaju „Zdravlje i zdravstvena politika“ 2006.g. održavaju se dva paralelna programa. Program A obuhvaća nastavak se s radom na prioritetu kvalitete života starijih osoba. 2006.g. pozvani su predstavnici raznih sektora koji su uključeni u ovu problematiku, kako bi se županijskim timovima omogućilo upoznavanje s mogućnostima korištenja institucionalnih i vaninstitucionalnih kapaciteta. S obzirom da je programom „Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – Zdrave županije“ rano započinjane s konzumacijom alkohola mladih prepoznato kao javno-zdravstveni prioritet u 9 županija, u Motovunu je 2006.g. održana uvodna radionica projekta „Kvalitativno-naturalističko istraživanje: Mladi i rana konzumacija alkohola“ kao program B tečaja „Zdravlje i zdravstvena politika“.

Cilj ovog istraživanja bio je putem kvalitativno-naturalističkog pristupa prepoznati obrasce ponašanja mladih vezanih uz alkohol, te temeljem istraživanja prepoznati moguće intervencije i implementirati iste sa ciljem odgađanja ranog pijenja mladih i smanjenja broja mladih koji konzumiraju alkohol.

Na radionici su sudjelovali timovi osam hrvatskih županija: Istarska županija, Sisačko-moslavačka županija, Primorsko-goranska županija, Virovitičko-podravska županija, Međimurska županija, Zagrebačka županija, Dubrovačko-neretvanska županija i Šibensko-kninska županija.

Na tečaju 2007.g. „Zdravlje i zdravstvena politika“ u okviru programa A posvećenom Zdravim gradovima i županijama izrađen je evaluacijski okvir projekta Zdravi grad u Hrvatskoj s obzirom da se 2008.g. obilježava 20 g. postojanja projekta.

2007.g. ponovno se održava radionica „Kvalitativno-naturalističko istraživanje: Mladi i rana konzumacija alkohola“ kao program B tečaja „Zdravlje i zdravstvena politika“, te se nakon jednogodišnjeg istraživanja započetog upravo u Motovunu 2006.g. prezentiraju rezultati, i započinje se s osmišljavanjem intervencija sa ciljem odgađanja ranog pijenja mladih i smanjenja broja mladih koji konzumiraju alkohol.

Kontinuirano trajanje tečaja već 8 g. u okviru Motovunske ljetne škole dokazuje potrebu za kreiranjem zdravstvene politike na svim razinama, posebice s naglaskom na razvoj lokalno specifičnih planova za zdravlje.

Kontakt adresa:

Tea Vukušić Rukavina, dr.med.

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“
Rockefellerova 4, 10 000 Zagreb
tvukusic@snz.hr